

SZILVANAP

nébih

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Nébih Fajtakísérleti Állomásainak bemutató üzemi programja és fejlesztése

*Bemutató üzemi célok a megvalósulási
helyszínek függvényében:*

Tordas	kertészeti (zöldség, gyümölcs) fajok, szántóföldi és üvegházi termesztési körülmények, ökológiai gazdálkodásra alkalmas fajták vizsgálata
Pölöske	kertészeti (gyümölcs) fajok vizsgálata
Székkutas	szántóföldi fajok vizsgálata
Monorierdő	erdészeti fajok vizsgálata, fajtakitermesztés, burgonya rezisztenciavizsgálat

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: Nébih) Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatósága végzi a fajtaelismeréshez szükséges vizsgálatokat és a fajtakitermesztést (posztkontroll vizsgálat). A hazánkban elismert fajták az Európai Unió egész területén szaporíthatók és forgalmazhatók.

A fajtakísérleti állomások az ország fontosabb termőterületein helyezkednek el. A fajtakísérleteket a hazai és nemzetközi jogszabályokban foglaltak figyelembevételével, egységes módszertan alapján végezzük.

A fajtakísérleti és fajtakitermesztő állomások modernizálásával, olyan növényfajtakísérleteket lehet végezni, melyekkel limitálhatóak a mezőgazdasági termesztés bizonytalanságából adódó negatív hatások,

növelhető a termésbiztonság, valamint a növényi kórokozók, kártevőkkel szembeni ellenállóképesség. A gazdálkodók olyan innovatív ismereteket, növénykultúrákat (fajtákat), környezetvédelmi megoldásokat ismerhetnek meg, amelyek alkalmazása révén optimalizálhatják a termelést, csökkenthetik a szennyezőanyag kibocsátást, valamint eredményesen alkalmazkodhatnak a fenntartható fejlődés feltételeihez.

A Pölöskei Állomáshoz 75 ha földterület tartozik a Göcseji termő tájban Zala vármegyében.

A terület 8 megkülönböztetett táblára osztott. Talajfelszíne közepesen hullámos, talajerózió nem jellemző. Genetikai talajtípusa: agyagbemosódásos barna erdőtalaj. Kötöttsége: vályog-agyagos vályog, Arany-féle kötöttségi szám: 42-45. Humusztartalom: gyenge, táblánként változó, 0,7-1,5%. Az állomáson kertészeti fajok vizsgálata történik.

Bemutató üzemi látogatási programok:

1. Alma-, körte-, japánkörte nap
2. Bogyósnap
3. Cseresznye-meggy nap
4. Dió nap
5. Fagyvédelem
6. Fajtahasználat
7. Héjas nap
8. Metszési munkák bemutatása nyáron
9. Metszési munkák bemutatása télen
10. Növényvédelmi nap
11. Rezisztens szőlőfajták bemutatása
12. **Szilvanap**

A termesztésben alkalmazott szilvafajok

- Szilva: *Prunus domestica* L
- Japán szilva: *P. salicina*
- Ringló: *P. italica*;
- Kökény: *P. spinosa*
- Kökényszilva: *P. insititia*
- Mirobalán szilva: *P. cerassifera*

A szilvatermesztés jelentősége világszinten:

Összesen 12 millió tonna fölötti a termés

- legtöbb Kínában: 6,8 millió t;
- második az EU: 1,3 millió t;
- Romania: 434 e t;
- USA: 423 e t;
- Franciaország: 205 e t.;
- Magyarország: 45 e t.

A szilvatermesztés jelentősége hazánkban

45 ezer tonna az éves termés (fejenként 4,5 kg);

- A termés 30 % a származik Szabolcsból, 15% Pest vármegye, majd Jász Nagykanizsa, Szolnok és Borsod Abaúj Zemplén vármegye;
- Legnagyobb vásárlóink Németország, Ausztria, Csehország, Finnország és Svájc;
- Friss és feldolgozott gyümölcsként is alkalmazzuk;
- Magas energiatartalma van, magas a cukortartalma, B1, B2 tart., de C vitaminban szegényebb.

A szilva ökológiai igénye

Az egész ország területén termeszthető;

- Közepes fényigénye van, 1800-2000 óra napfénytartam elegendő;
- Erős nyári felmelegedés hatására a mag körül megbarnul a hús;
- Évi átlaghőmérsékletünk meghaladja a szilva 7,5 fokos igényét;
- Hidegigényük 800-1200 óra kb. február elején ér véget a mélynyugalmi állapot;
- Fagyokat jól tűri, virágzása sem túl korai a csonthéjasok között (kivéve japán szilva).

Fagykárosodás csak egyes fajtákon; vízigényes, eredményes termesztéshez hazánkban 200 mm vizet kellene pótolnunk a szilvaültetvényekben.

Talajra nem igényes: 5,5-8,5 pH:

- kötött és laza talajokon is jól megél,
- 80 cm-es termőréteg legyen számára.
- A 8-10%-nál magasabb mésztartalmat nem kedveli.

Alanyhasználat

Szinte 95-100%-ban a myrobalán alany használatra terjedt el hazánkban (általában a Cegléden szelektált alanyok magoncait használjuk: C162, C174/sz, C359, C679). Hajlamosak a sarjképzésre, erős oltványokat kapunk, legtöbbször elágazik. Összeférhetetlenség néhány szilva-fajtával.

Kökényszilva

C83: inkább kajsziál alkalmazzák, gyengébb növekedésű a myrobalánnál.

Ivartalanul szaporított myrobalán alanyok

- **Myrobalan B**, dugvánnyal, erős növekedésű, későn fordul termőre, talajra nem érzékeny, gyökérfonálféregre (Meloidogyne) és Pseudomonas mors prunorum-ra rezisztens.
- **Mariana GF 8/1**. (P. cerasifera x P. munsoniana, INRA): erős növekedésű (90-100%), az előzőhöz képest még Agrobacterium és Phytophthora-s gyökérnyakrothadásra is ellenálló, nem hoz sarjat, nagyon erős gyökérzete van, de a sharka vírusra nem megoldás;
- **Ishtara® (Ferciana)**: P. cerasifera x (P. persica x P. belsiana) féltörpe növekedésű,
- **St. Julien A**: sugaras bujtás, 25%-kal gyengébb, mint a myrobalán;
- **Pixy**: az előbbihez képest is 50%-kal gyengébb, korán termőre fordul;
- **Jaspy® (Fereley)**: P. salicina 'Methley' x P. spinosa, középérésű növekedésű (70-80%), mindenfajta jól összefér, még őszibarack alanynak is jó, erős sarjképző.

A szilva mint alany

- **Wagrainheim magonca**: féltörpe, középérésű, bőtermő, nem hoz sarjat, mindennel jól összefér;
- **Fehér besztercei**: hajtásdugvánnyal szaporítható, 35%-kal gyengébb növekedés, mint a myrobalán;
- **Kisnánai lószemű**: ellenálló nagymértékben a gutaütésre, lassan növekedő, az előzőhöz hasonló növekedési erélyű;
- **Brompton**: gyökérgolyvára érzékeny, erős növekedésű, dugványozással szaporítható.

Művelési rendszerek

A szilva művelési rendszere is többféle lehet, alanytól, termőhelytől és fajta-használatától függően. A leggyakrabban alkalmazott művelési módok az alábbiak:

- Sudaras ágcsoportos: hagyományos ültetvények, nagy térállással (8-10 m × 5-7 m), magas 120 cm törzs;
- Vázakoronaforma: (7-8 m × 4-5 m), gépi betakarítás;
- Orsó: friss fogyasztású ültetvényhez (4-5 m × 3-5 m) koronaforma alkalmazható.
- Karcsú orsó: gyenge alanyokon, (4-5 m × 1,5-2,5 m).
- Palmetta (3,5-5 m × 2-5 m): Olaszország.
- Sövény: (3-5 m × 2-5 m).
- Y koronaforma (5-6 m × 1-2 m): kevésbé elterjedt.

Az intenzív ültetvények előnyei, hogy hatékonyabb művelést, szedést, korai termőre fordulást, nagyobb termés-mennyiséget, jobb minőségben tudnak realizálni. Természetesen a ráfordított erőforrások is magasabbak.

Japán szilvák (*Prunus salicina* LINDL.)

Melegigényesebbek, mélynyugalmi idejük december vége, egy héttel korábban virágoznak és az öntözést mindenképpen igénylik. Eredetük Kínához kötődik, de sok közöttük az amerikai fajokkal való keresztezés. Érzékenyek a monília és az ágelhalásra.

Szilvafajták

'Ageni'

Nagyon régi fajta, Franciaországból került Magyarországra, közepes méretű (25-30 g), lila, hamvas, sötétsárga húsú, nagyon édes, sharka vírussal szemben közepesen fogékony, aszalásra alkalmas, csak részben magvaváló, öntermékeny.
Érésidő: kései.

'Althann ringló'

a 'Zöld ringló' magoncai közül szelektálta Jan Prochazka az 1800-as évek közepén, önmeddő, gömbölyű, rózsaszínes lila, erősen hamvas, (40-45 g), szilárd húsállományú, lédús, magvaváló.
Jó pollenadói: 'Sermina', 'Ageni'. Érésidő: augusztus közepe.

'Čačanska leptica'

Čačak, 1961., ('Wangenheim' x 'Besztercei'), közepes-nagy gyümölcsű, 35-45 mm, sötétkék, erősen hamvas, magvaváló, húsa közepesen szilárd, zöldes sárga színű, megnyúlt, tojásdad alakú, bőtermő. **Érésidő: július végén, augusztus elején.**

'Empress'

Ismeretlen eredetű magonc, közepes-nagy méretű (40-45 g), liláskék gyümölcsű, hússzíne aranyásárga, szilárd állományú, nem öntermékeny, friss fogyasztásra. **Jó pollenadója: 'Stanley'.Érésidő: kései érésű, szeptember eleje.**

'Haganta':

'Čačanska najbolja' x 'Valor'), EU oltalmazott, ÁE: 2011., növekedése: közepes, laza koronát nevel, termőképesség: igen jó, hamar termőre fordul, részben öntermékeny, gyümölcsmérete: nagy-nagyon nagy (56 g), színe: sötétkék, erősen hamvas, lédús, növényvédelem: sharka vírusra nem nagyon érzékeny, felhasználása: friss fogyasztásra. Jó pollenadói: 'Jojo', 'Hanita'. **Érésidő: kései, augusztus vége – szeptember eleje.**

'Jojo'

('Ortenauer' x 'Stanley'), EU oltalmazott, ÁE: 2011., gyümölcsmérete: nagy (48 g), növekedése közepes, kompakt fát nevel, öntermékeny, bőtermő, gyümölcs színe liláskék. Korán színeződik! Növényvédelem: sharka vírusra rezisztens.

Érésidő: kései, szeptember eleje közepe.

'Stanley'

('Ageni' x 'Grand Duke'), USA, hamar színeződik, de ekkor még nem érett, középnagy – nagy gyümölcsű, (35-40 g) hamvas, hengeres, öntermékeny, sharka vírusra közepesen fogékony, friss fogyasztásra és feldolgozásra egyaránt alkalmas.

Érésidő: augusztus végén szeptember elején.

'Presenta'

('President' x 'Ortenauer'), Hohenheim, W. Hartmann, hosszúkás tojásdad, kicsi, (28-35 mm), öntermékeny, inkább feldolgozásra való fajta, ULO tárolóban 6-8 hétig eltartható, fája gyenge, csüngő ágrendszer, metszésre figyelni kell! Sharka vírusra a gyümölcs toleráns.

Érésidő: kései, a Besztercei szilvák után érik.

'President'

régi fajta, Angliában nemesítette Thomas Rivers, nagy gyümölcsű, 40-55 g, kissé megnyúlt gömb alakú, lila, magas savtartalmú, közepesen jó ízű, magvaváló, nem öntermékeny, sharka vírusra közepesen fogékony, moníliaira erősen fogékony.

Jó pollenadói: 'Bluefre', 'Stanley', 'Sermina'. Érésidő: szeptember közepe.

'Tiszai zamatos'

2023. ismeretlen eredetű magonc, Bellon Zsolt felfedezése. Fája erős növekedésű, feltörő habitusú. Gyümölcs tojásdad, közepes méretű, sötétlila, szilárd húslományú, félig magvaváló. Rendszeresen, bőven terem.

Érésidő: kései.

'Topend Plus'

('Čačanska najbolja' × 'Valor'), növekedése: középerős, bőtermő, öntermékeny, korán termőre fordul, gyümölcsmérete: nagyon nagy (56 g), színe liláskék, erősen hamvas, sharka vírusra toleráns, friss fogyasztásra.

Érésidő: kései, szeptember közepe.

'Tuleu Gras'

Románia, ismeretlen eredetű magonc, középnagy gyümölcsű, (30-35 g) megnyúlt tojás alakú, nagyon jó ízű, magvaváló, ropogós, lédús, friss fogyasztásra, befőtt készítésére és aszalásra is alkalmas. Érésidő: augusztus vége.

'Valjevka'

Szerbia, Čačak, öntermékeny, rendszeresen, bőven terem, gyümölcs mérete közepes (30-35 g), liláskék, hamvas, kissé száraz, sharka vírus toleráns.

Érésidő: augusztus vége, szeptember eleje.

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság

1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.
portal.nebih.gov.hu
ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu
+36 1 336 9000

